

Dk. Dave Mathewson, Fasihi ya Agano Jipya, Hotuba ya 25, Wathesalonike, Timotheo na Tito

© 2024 Dave Mathewson na Ted Hildebrandt

Huyu alikuwa Dk. Dave Mathewson katika Historia na Fasihi ya Agano Jipya, Hotuba ya 25 juu ya Wathesalonike, Timotheo, na Tito.

Sawa, wacha tuendeleo na tuanze. Leo nataka kuhitimisha tu somo letu la Wathesalonike wa 1 na 2 ambao tunaanza kuangalia Jumatatu, na kisha kuendelea kuanza kujadili vitabu vitatu vya mwisho vya mkusanyiko wa barua za Paulo, 1 na 2 Timotheo na Tito, na kisha kuhitimisha majadiliano yetu kwa ujumla wa barua za Paulo, ambayo inaweza kutupeleka Ijumaa. Lakini leo angalau tutaanza kuangalia 1 na 2 Timotheo na Tito, ambazo, kama nilivyosema, ni barua tatu za mwisho ambazo ni za mkusanyiko wa barua za Paulo ambazo tutaangalia.

Na kisha tunaendelea na sehemu ya mwisho ya Agano Jipya ambayo huanza na Waebrania na kutupeleka kwenye kitabu cha Ufunuo. Lakini hebu tuanze na maombi, na kisha tutaangalia, kuhitimisha Wathesalonike na kuanza kwenye barua tatu za mwisho za mkusanyiko wa barua za Paulo.

Baba, tena tunanyenyekezwa kufikiria na kutambua kwamba ungewasiliana nasi kama viumbe wako, kama uumbaji wako. Na Bwana, kwa sababu hiyo, ninaomba kwamba tutakumbuka hitaji la kusikiliza kwa makini neno lako kama kitu ambacho ni zaidi ya mawasiliano ya maandishi lakini ni mkusanyiko wa hati ambazo hazina chochote chini ya neno lako na ufunuo wako kwa watu wako. Kwa hivyo, inafaa maumivu na juhudi zote na wakati wote na bidii kujaribu kuelewa hilo kwa usahihi. Na kwa hivyo, ninaomba kwamba darasa hili litachangia kwa njia ndogo tu kufikia mwisho huo wa kuwa na vifaa bora vya kusikia neno lako kama watu wa kwanza wangelisikiliza, lakini kama watu wako leo wanapaswa kulisikiliza. Kwa jina la Yesu, tunaomba. Amina.

Sawa, tulimalizia kwa kuangalia Wathesalonike 2, ambayo nilipendekeza kwako labda iliandikwa kama jibu kwa sehemu kwa 1 Wathesalonike.

Hiyo ni, labda wasomaji wa Paulo, wasomaji huko Thesalonike, walijibu au walijibu zaidi barua ya Paulo katika 1 Wathesalonike, na kwa wengine, Paulo mwenyewe katika 2 Wathesalonike anataja uwezekano wa barua ambayo inadai kuwa kutoka kwake. Lakini ukweli ni kwamba, Wathesalonike walidhani baada ya 1 Wathesalonike wakati fulani, Wathesalonike basi walidhani kwamba walikuwa tayari katika siku ya Bwana. Kifungu kinachotoka katika Agano la Kale, Siku ya Bwana, hakimaanishi kipindi cha saa 24, lakini Siku ya Bwana ikimaanisha wakati ambapo Mungu anarudi kuhukumu uovu na kuwazawadia na kuwaokoa watu wake.

Na sasa Wathesalonike walidhani kwamba walikuwa tayari katika siku ya Bwana. Kwa hivyo, 2 Wathesalonike kimsingi imeandikwa kuwaondoa dhana hiyo. Na Paulo anafanya hivyo kwa kuashiria mambo haya matatu ambayo tulitaja kwa ufupi sana Jumatatu.

Anawaambia Wathesalonike, kimsingi, huwezi kuwa Siku ya Bwana kwa sababu kuna mambo fulani ambayo yanapaswa kutokea kabla ya Siku ya Bwana kufika. Na kwa sababu mambo haya bado hayajatokea, kwa hivyo hauko katika Siku ya Bwana. Mambo matatu ambayo anataja katika 2 Wathesalonike sura ya 2 ni uasi, mtu wa uasi, na kizuizi ambacho Paulo anasema kwa sasa kuna kizuizi ambacho kitaondolewa.

Kwa hivyo, mpaka mambo haya matatu yatakapotokea, Siku ya Bwana haitakuja. Na nikasema shida ni kwamba, katika historia ya tafsiri, hatujafikia makubaliano juu ya mambo haya matatu yanaweza kuwa nini. Hasa hii ya mwisho, kizuizi ni nini? Na nilipopitia haraka sana Jumatatu, kumekuwa na majaribio mengi ya kujua kizuizi ni nini.

Wengine wamesema ilikuwa Dola ya Kirumi. Milki ya Kirumi yenyewe ilikuwa kizuizi ambacho kilikuwa kikizuia uovu. Wengine wamependekeza kwamba alikuwa Mungu mwenyewe.

Wengine wamependekeza ni Roho Mtakatifu ndiye kizuizi ambacho kingeondolewa. Wengine wamesema ni kanisa ambalo ndilo kizuizi ambacho kitaondolewa. Wengine wamesema injili itaondolewa.

Na kumekuwa na mapendekezo mengine ili tusiweze kuwa na uhakika ni nini. Sehemu ya shida ni, kama nilivyokwisha sema, kuna mambo mawili unayohitaji kukumbuka. Mmoja wao ni, Paulo tayari amewafundisha mambo haya hapo awali.

Kwa hivyo kwa bahati mbaya kwetu, katika 2 Wathesalonike sura ya 2 na mstari wa 5 anasema, je, hamkumbuki kwamba niliwaambia mambo haya nilipokuwa bado pamoja nanyi? Kwa hivyo inaonekana wakati alikuwepo nao hapo awali katika moja ya safari zake za umishonari, bila shaka alikuwa amewafundisha juu ya hili. Kwa hivyo sasa haoni haja ya kufafanua na kuingia kwa undani zaidi. Kwa hivyo labda wasomaji wake walijua alichokuwa akizungumza na vivyo hivyo wale waliokuwa gizani.

Kwa hivyo, njia bora ya kutibu hilo, na kwa njia, labda haya ni mambo matatu ambayo yangeweza kutokea na yangeweza kutokea ndani ya maisha ya Paulo. Ni aina ya mambo ambayo yanaweza kuwa yamekua na kutokea ndani ya uhai wa Paulo. Lakini jambo lake kuu ni kwamba matukio fulani bado hayajatokea, kwa hivyo Wathesalonike hawapaswi kufikiria kuwa wako Siku ya Bwana.

Kuna hata kumbukumbu baadaye katika 2 Wathesalonike kwa baadhi ya Wathesalonike kutofanya kazi, na kuna uvumi kwamba hiyo inaweza kuhusishwa na ukweli kwamba walidhani kwa sababu walikuwa tayari katika Siku ya Bwana, wangeenda kuwaondoa watu wengine na hakukuwa na haja ya kufanya kazi. Lakini Paulo anaandika tu ili kuwashawishi kwamba mpaka mambo haya matatu yatokee, vyovyote vile na wakati wowote yanapotokea, ni mpaka yatakapotokea, Siku ya Bwana bado haijafika. Kwa hivyo, Wathesalonike hawapaswi kudanganywa kufikiria kwamba tayari wanaishi mwishowe, au katika Siku ya Bwana.

Kwa hivyo tunalinganishaje 1 na 2 Wathesalonike? Kwa upande mmoja, 1 Wathesalonike inawakumbusha wazi kanisa la Thesalonike na Wakristo kwamba Yesu Kristo angeweza kurudi, na atakapofanya hivyo, watashiriki kikamilifu katika matukio yanayozunguka kuja kwa Kristo. Hata hivyo 2 Wathesalonike wanawaonya wasiwe mapema sana katika kuhitimisha kwamba siku ya Bwana tayari iko na tayari imefika. Kwa hivyo, ndani ya kanuni, kwa kuchanganya Wathesalonike 1 na 2 na mtazamo wao tofauti kidogo juu ya kuja kwa Kristo katika kanuni hiyo hiyo ya Agano Jipya, nashangaa ikiwa hawafanyi kazi kusawazisha kila mmoja kwa maana fulani.

Kwa hivyo, 1 Wathesalonike inatukumbusha kwamba Kristo anaweza kurudi katika maisha yetu. Lakini, kwa sababu, soma tena sura ya 4, Paulo hata anazungumza kana kwamba Yesu angeweza kurudi katika maisha yao. Sisi ambao tuko hai na tuliobaki wakati wa kuja kwa Bwana tutachukuliwa juu kukutana naye angani.

Kwa hivyo, tunapaswa kuishi kana kwamba Kristo anaweza kurudi katika maisha yetu. Walakini 2 Wathesalonike inatukumbusha kwamba Kristo anaweza kuchelewesha kwa muda. Hatuwezi kudhani kwamba lazima atafanya hivyo.

Kwa hivyo, 1 Wathesalonike, Kristo angeweza kurudi katika maisha yetu. Lakini 2 Wathesalonike inatukumbusha kwamba hatuwezi kudhani kwamba lazima atafanya hivyo, anaweza kuchelewesha.

Na ukweli ni kwamba, kwa hali yoyote, watu wa Mungu wanaishi tayari kwa hali yoyote. Mimi husimulia hadithi hii kila wakati kuhusiana na kuzungumza juu ya Wathesalonike 1 na 2. Nakumbuka, kukuonyesha jinsi, ikiwa tutasisitiza mojawapo ya haya, tunaweza kuwa katika hatari ya kufanya makosa.

Kwa hivyo, kwa mfano, ikiwa tunachosisitiza ni 2 Wathesalonike kwamba Kristo angeweza kuchelewesha, hiyo inaweza kusababisha mtazamo, vizuri, nitapanga maisha yangu mapema au baadaye. Nina wakati mwingi wa kuweka maisha yangu sawa. Lakini, hata yule wa kwanza, Kristo angeweza kurudi wakati wowote.

Mimi hufikiria kila wakati, kwa kweli nilikuwa nikichunga kanisa nyuma katika Vita vya kwanza vya Ghuba, nyuma mnamo 1990, mwanzoni mwa miaka ya 90 wakati George Bush Sr. alikuwa rais. Na nakumbuka wakati mmoja wakati Vita vya Ghuba

vilikuwa vikipamba moto na nikawasha kituo cha redio na kulikuwa na idadi, kituo cha redio cha Kikristo, na kulikuwa na idadi ya gurus za unabii zilizoketi karibu na meza, na kituo cha redio cha Kikristo kinachojulikana kitaifa. Wataalam kadhaa wa unabii walikuwa wameketi karibu na meza wakizungumza juu ya matukio haya na jinsi yanavyofaa katika unabii wa kibiblia.

Na nakumbuka mmoja wao alisema, vizuri, tunahitaji, tunapaswa kutumia hii kama wakati wa kuimarisha majaribio yetu ya kuinjilisha na kuwaongoza marafiki zetu na familia zetu kwa Yesu Kristo. Na nilifikiria, vizuri, huo ni ushauri mzuri, lakini hiyo inapaswa kutokea hata hivyo, ikiwa mtu anafikiria mwisho uko karibu au la. Kisha mtu anayefuata na mimi tutazuia majina ili kuwalinda wenye hatia ya watu hawa, mtu anayefuata, taya yangu ilianguka wakati mtu huyu alisema, na mtu ambaye alikuwa anajulikana sana alisema, vizuri, nadhani Wakristo wanahitaji kutoa pesa kwenye CD zao na kufuta akaunti zao za benki na kuziwekeza katika kazi ya Bwana, labda kanisa lake na huduma yake.

Lakini kimsingi, alisema, kwa sababu huu ndio mwisho. Na mtu mwingine alikubali, ndio, huu ndio mwisho. Na tunahitaji kuchukua hatua kali na unapaswa kuwekeza pesa zako zote katika kazi ya Bwana kwa sababu hii itaishia kuwa vita vya Har-Magedoni na mwisho wa ulimwengu.

Na hiyo ilikuwa katika miaka ya 1990. Kwa hivyo karibu miaka 20 au zaidi baadaye, kwa kweli, ninawahurumia watu ambao walichukua ushauri huo kwa uzito. Lakini inakosa mtazamo ambao hatuwezi kujua.

Wakristo lazima wawe tayari kwa hali yoyote. Lazima tuishi kana kwamba Kristo anaweza kurudi katika maisha yetu, lakini lazima pia tuishi kana kwamba anaweza kuchelewesha. Lazima tuishi kama Kristo, kwa sababu Kristo anaweza kurudi katika maisha yetu, lakini hatuwezi kudhani kwamba atafanya hivyo.

Kwa hivyo, Wakristo lazima wawe tayari kwa hali yoyote. Na kwa kweli, nina hakika usawa huu unapatikana katika Agano Jipya lote la aina ya matarajio lakini kuchelewa kwa wakati mmoja. Na kusesitiza kupita kiasi yoyote kati ya hayo, nadhani wakati mwingine inaweza kusababisha maoni potofu na mbaya zaidi, kutenda kwa ujinga, kwani tunatumai hakuna mtu aliyechukua ushauri wa mtu huyu kwenye redio nyuma katika miaka ya 90 kwa umakini sana.

Kwa hivyo, nadhani kuweka Wathesalonike wa kwanza na wa pili na eskatolojia yao tofauti kidogo pamoja inaonyesha jinsi wanavyokamilisha na jinsi tunahitaji kusikiliza zote mbili. Kwa hivyo labda tunapojaribiwa kufikiria kwamba tuna kila aina ya wakati wa kupata kitendo chetu pamoja na tutafanya mambo yetu wenyewe na kufurahiya maisha peke yetu, kulingana na ajenda yetu wenyewe, tunahitaji kusikia ujumbe wa Wathesalonike wa kwanza. Lakini tunapojaribiwa kufikiria kufanya mambo ya kipumbavu, kama vile labda nyote mmesikia hadithi, bado ninazisikia mara kwa

mara, za watu ambao wamechukua akaunti za benki au mikopo mikubwa kwa sababu walidhani hawatalazimika kuzilipa kwa sababu Kristo angerudi.

Tunapojaribiwa kufanya mambo kama hayo, tunahitaji kusikia ujumbe wa Wathesalonike wa Pili. Haujui. Kristo anaweza kuchelewesha muda mrefu na itabidi ulipe mkopo huo au chochote.

Kwa hivyo, Wakristo lazima waishi kwa busara katika mwanga wa mitazamo yote miwili na wawe tayari kwa hali yoyote. Sawa kabisa. Kwanza Timotheo, inayofuata, kwa kweli vitabu vitatu vifuatavyo ambavyo tutaangalia, vitabu vitatu vya mwisho vya mkusanyiko wa barua za Paulo, utaona katika Biblia zako Filemoni ni kitabu cha mwisho katika mkusanyiko wa barua za Paulo katika Agano Jipya, lakini tulishughulika na hilo na Wakolosai kwa sababu za wazi.

Kwa hivyo, barua tatu za mwisho ambazo tunataka kuangalia ni Timotheo wa Kwanza na wa Pili na Tito. Vitabu hivi vitatu kwa pamoja mara nyingi hurejelewa na wanafunzi wa Agano Jipya kama Nyaraka za Kichungaji. Kwa hivyo, tayari tumeangalia mkusanyiko unaoitwa nyaraka za gerezani, Waefeso, Wakolosai, Wafilipi, na Filemoni kwa sababu ziliandikwa wakati Paulo alikuwa gerezani, ingawa kuna mjadala juu ya wapi alikuwa gerezani.

Lakini hizi mara nyingi hujulikana kama nyaraka za kichungaji na uwezekano mkubwa kulingana na yaliyomo, labda kuna majina bora kwao kuliko nyaraka za kichungaji, lakini labda kulingana na yaliyomo, kwa sababu haswa kwanza Timotheo anashughulikia maswala kadhaa yanayohusiana na kanisa. Anazungumza juu ya kuchagua wazee na mashemasini. Anazungumza kwa kiasi fulani juu ya muundo wa kanisa na kazi ya kanisa ni nini.

Na mara nyingi Timotheo, kwamba Paulo anaandika barua hii kwa Timotheo, tutazungumza zaidi juu yake, lakini mara nyingi anaonekana kama aina ya mchungaji au kiongozi wa kanisa hili. Kwa hivyo, kwa sababu hiyo, barua hizi mara nyingi huitwa nyaraka za kichungaji, ingawa tena, kunaweza kuwa na majina bora kwao kuliko nyaraka za kichungaji. Kama tulivyosema, kwa maoni yangu, kitabu katika Agano Jipya ambacho kina madai bora ya kuitwa barua kwa Waefeso kitakuwa Timotheo wa Kwanza.

Kumbuka, nilipendekeza kwako kwamba barua kwa Waefeso ambayo tunawaita Waefeso uwezekano mkubwa haikuandikwa tu kwa jiji la Efeso. Kwa kweli, kifungu hicho huko Efeso kinaweza kuwa hakikuwa katika hati ya asili. Na kitabu cha Waefeso kinaweza kuwa kilielekezwa kwa hadhira pana sana, bila kushughulikia kikundi maalum cha Kikristo au kanisa na hakuna shida maalum.

Walakini, kwanza Timotheo anaelekezwa wazi kwa kanisa, inaelekezwa kwa Timotheo, lakini Timotheo anapaswa kupeleka yaliyomo kwa kanisa katika jiji la

Efeso. Kwa hivyo, Timotheo wa Kwanza, kwa maoni yangu, ni kitabu ambacho kinaweza kuweka madai bora ya kuitwa barua kwa Waefeso, kwa sababu hapo ndipo hatimaye inaishia, kuhutubia kanisa katika jiji la Efeso. Sasa, kwa ajili tu, sitaki kutatua suala hili, lakini kumbuka, kwa sababu barua za Paulo zimepangwa kwa kiasi kikubwa kwa mpangilio wa urefu wao, wakati wowote tunapokuwa na ya kwanza na ya pili, kama Wakorintho wa Kwanza, Wakorintho wa Pili, Wathesalonike wa Kwanza, Wathesalonike wa Pili, Timotheo wa Kwanza, Timotheo wa Pili, hatuwezi kudhani kwamba huo ndio mpangilio ambao ziliandikwa.

Kwa hivyo, Timotheo wa Kwanza na wa Pili na Tito ni mpangilio ambao hutokea katika Agano Jipya, lakini sio lazima mpangilio ambao wanaweza kuwa wameandikwa. Sasa, nadhani kuna jambo moja ambalo ni hakika ambalo kila mtu angekubaliana, na hiyo ni Timotheo wa Pili ni kitabu cha mwisho ambacho Paulo aliandika, angalau ambacho tunajua. Kwa sababu unapoisoma, Paulo anakabiliwa na kunyongwa.

Yuko gerezani, na anatambua kuwa huu ndio mwisho wa barabara kwake, huu ndio mwisho wa maisha yake. Kwa hivyo, Timotheo wa Pili ni kitabu cha mwisho kilichoandikwa. Swali ni kwamba Timotheo wa Kwanza na Tito wanaingia wapi? Tena, sitaki kujaribu kutatua hilo, lakini wengi wamesema kwa Tito kuandikwa kwanza, na kisha Timotheo pili, ingawa wengine wamebishana, au kwanza Timotheo pili, ingawa wengine wamebishana kinyume.

Lakini kimsingi unachohitaji kujua ni nambari moja ni, tena, kuna baadhi, mpangilio ambao hutokea sio lazima iwe mpangilio ambao ziliandikwa, lakini pili, jambo moja tunalojua kwa hakika ni pili Timotheo alikuwa kitabu cha mwisho kilichoandikwa. Paulo anakabiliwa na kifo na kizuizi cha mnyongaji. Kwa hivyo, hii ni aina ya mawasiliano yake ya mwisho, ya mwisho, ya mwisho.

Sasa kwanza, jambo lingine ambalo liko pamoja na Timotheo wa kwanza na wa pili na Tito, haswa Timotheo wa kwanza na Tito, ni hizi ni barua ambazo mara nyingi hutiliwa shaka ikiwa Paulo aliziandika au la. Sababu ni kwamba, katika karne ya kwanza, kwa kweli katika kipindi kinachoongoza hadi karne ya kwanza na hata kidogo baadaye, tuna ushahidi kwamba jina bandia, ambalo ni kuandika kwa jina la mtu mwingine, kuandika chini ya jina la uwongo, lilikuwa jambo la kawaida katika aina zingine za fasihi na aina za fasihi, ambayo ni kawaida kwa sababu anuwai mwandishi wa kazi ya fasihi anaweza kuchagua kuandika kwa jina la mtu mwingine mtu anayejulikana au shujaa anayejulikana ambaye alikuwa amekufa, labda kuongeza mamlaka kwa maandishi yake mwenyewe. Labda alifikiria, mtu huyo alidhani alikuwa akiandika kwa roho ya mtu huyo ambaye alikuwa amepita.

Kuna maswali ikiwa ilikuwa ya udanganyifu. Kwa maneno mengine, ikiwa watu walidhani walikuwa wakisoma kitu ambacho mtu huyo aliandika au ikiwa wanajua, unajua, Paulo hakuandika hii. Tunajua kuwa ni mtu anayeandika tu kwa jina lake, kwa

hivyo isingewadanganya na mwandishi hakuwa akijaribu kuwavuta haraka na kujaribu kuwadanganya wafikirie kwamba Paulo aliandika hii.

Lakini inaonekana kwamba jina bandia, kuandika kwa jina la mtu mwingine, haswa jina la mtu ambaye alikuwa amekufa na ambaye alikuwa shujaa au mhusika anayejulikana, ilikuwa kifaa cha kawaida cha fasihi. Na kwa hivyo, swali ambalo wengine wanauliza ni, je, hati zozote za Agano Jipya labda ni za uwongo? Na wengi wanahisi kwamba 1 na 2 Timotheo na Tito ndio wagombea bora wa hilo. Na kwa sababu kadhaa.

Wengine wamependekeza kwamba lugha na mtindo wa 1 Timotheo na 2 Timotheo na Tito, ni Nyaraka za Kichungaji, wangesema unapolinganisha barua hizi na barua ambazo tunajua Paulo aliandika, msingi wa barua kama vile Warumi, Wagalatia, 1 na 2 Wakorintho, barua hizo, Wafilipi ambao tunajua Paulo aliandika, je, mtindo na msamiati anaotumia unaonekana tofauti sana na vitabu hivyo hivi kwamba Paulo angeweza kuviandika? Nyingine ni kwamba inaonekana kuwa na tofauti za kitheolojia kati ya hizo mbili, tena kati ya nyaraka za kichungaji, 1 na 2 Timotheo na Tito, na baadhi ya barua za awali ambazo tunajua Paulo aliandika, Wagalatia, Warumi, n.k. Inaonekana kuna tofauti kubwa za kitheolojia. Kwa mfano, hakuna kutajwa kwa baadhi ya mada za kitheolojia zinazojitokeza katika barua zingine za Paulo, kama vile kuhesabiwa haki kwa imani, na baadhi ya mada kuu ambazo anazungumzia katika barua zake zingine hazifanyiki.

Au sivyo wanakuzwa tofauti kidogo. Paulo anaonekana kufikiria injili zaidi kama amana isiyobadilika, mafundisho au mafundisho ambayo anapitisha, na kwa hivyo wengine wanaona hiyo kama tofauti tofauti na mafundisho ya Paulo na msisitizo wake juu ya injili katika barua zake zingine. Kwa hivyo inaonekana kuna mada za kitheolojia ambazo hazipo katika nyaraka za kichungaji, au mada ambazo zinaendelezwa tofauti kidogo kuliko unavyopata katika barua zingine za Paulo.

Na kwa hivyo hiyo inasababisha watu kadhaa kufikiria kwamba, vizuri, Paulo hakuweza au hangeweza kuandika barua hizi. Moja ya mwisho, baadaye shirika la kanisa. Wengine wanaona katika nyaraka za kichungaji kanisa lililopangwa sana na lenye muundo.

Na wanachosema ni hiki, wakati kanisa lilikuwa linaanza tu katika karne ya kwanza, ingekuwa, na matarajio yake ya kuja kwa Kristo, na ilipokuwa ikikua, ingekuwa na haiba zaidi na muundo huru. Lakini ilipoanza kutulia, na ilipoanza kukua na kutulia kwa muda mrefu, kulikuwa na haja ya kuipanga kwa uangalifu zaidi. Na kwa hivyo ingekuwa na wazee na mashemasi na uongozi uliopangwa kwa uangalifu.

Na wengine wanasema ndivyo inavyotokea katika nyaraka za kichungaji. Kwa hivyo, nyaraka za kichungaji lazima ziwe zimekuja baadaye. Inaonyesha uongozi uliopangwa.

Inaonyesha shirika la kanisa na muundo ambao ungekuwa kweli tu wakati fulani baada ya maisha ya Paulo. Kwa hivyo, Paulo hangeweza kuandika haya. Kwa hivyo, kwa sababu hizo, na kwa sababu uandishi wa jina bandia kwa jina la mtu mwingine ulikuwa wa kawaida, wengine wana hakika kwamba Paulo hakuweza au hangeweza kuandika 1 na 2 Timotheo na Tito.

Lazima iliandikwa labda na mwanafunzi wake, labda na mfuasi wa Paulo, ambaye baada ya kifo chake sasa ameandika kwa jina la Paulo kushughulikia hali huko Efeso. Na labda wasomaji wa barua walijua hii. Labda walijua haswa kinachoendelea.

Wasingefikiria hata Paulo aliandika. Walijua alikuwa amekufa, na walijua tu kwamba jina bandia ni kifaa cha kawaida, kwa hivyo tunajua kwamba huyu labda ni mwanafunzi au mfuasi wa Paulo akiandika barua hii. Baadhi ya mada za kitheolojia zinaonekana kuendelezwa tofauti na unavyopata mahali pengine katika barua ya Paulo.

Na mmoja wao atakuwa shirika la kanisa. Kwa hivyo, wangesema, unajua, unasoma 1 Wakorintho ambapo kanisa lina haiba zaidi na linasisitiza zawadi, wakati sasa una uongozi uliopangwa kwa uangalifu zaidi unaosimamia kanisa, ambayo wanasema ni dalili zaidi ya kanisa baada ya kuwepo kwa muda. Au tena, injili sasa inachukuliwa zaidi kama, imechukuliwa zaidi kama amana ya mafundisho, mwili uliofafanuliwa vizuri zaidi wa mafundisho ambayo Paulo hupitisha.

Nyingine ni maadili ya nyaraka za kichungaji. Wengine wanafikiri kwamba maadili ya Nyaraka za Kichungaji yanasisitiza utauwa, wanasisitiza kuishi maisha katika, kujaribu kuishi maisha kwa njia inayoonyesha mwanzo wa kanisa sasa kukaa ndani ya uadui wake, ndani ya mazingira yake ya kipagani. Kwa hivyo, maadili ya 1 na 2 Timotheo yanajaribu zaidi kuonyesha kanisa jinsi ya kuishi kwa amani na jinsi ya kuishi ndani ya ulimwengu wa kilimwengu ambao watakuwa karibu kwa muda mrefu.

Wakati tena, dhana ni kanisa la kwanza lingefikiria, vizuri, Yesu anarudi hivi karibuni, na kwa hivyo ataishi maisha kwa mwanga wa hilo. Sasa wengine wanafikiria, hapana, 1 na 2 Timotheo wanadhani kanisa litakuwepo kwa muda, na sasa wanaonyeshwa jinsi tunapaswa kuishi maisha yetu ili tuishi kwa amani na kwa njia ambayo haisumbui hali ilivyo sana katika jamii. Kwa hivyo, wangeelekeza kwa hayo yote na kusema, ni 1 Timotheo tu anaonekana kuonyesha hali ya baadaye zaidi ya maisha ya Paulo.

Kwa hivyo tena, Paulo, kuhusiana na ukweli kwamba jina bandia lilikuwa kifaa cha kawaida, tena, wengine wanaweza kusema, labda ni mwanafunzi wa Paulo akiandika aina ya kitu ambacho labda Paulo angesema kwa kanisa la Efeso miaka kadhaa au zaidi baada ya kifo cha Paulo. Na tena, labda wasomaji hawangekasirika.

Wangefikiria, tunajua Paulo amekufa, tunajua hakuandika haya, tunajua ni mwanafunzi anayeandika kwa jina lake.

Kwa hivyo, hawakuwa wakidanganywa, na mwandishi wa 1 na 2 Timotheo na Tito hawakudanganywa pia. Je, unapenda hiyo? Namaanisha, tunaitikiaje hilo? Hilo ni swali zuri pia, ni kwa nini lilikubaliwa kama maandiko, haswa ikiwa kanisa lilifikiri kwamba ni kwa sababu Paulo aliandika, tunapaswa kulikubali kama maandiko. Kwa hivyo, walikuwa wakidanganywa ikiwa kweli Paulo hakuandika? Hiyo ni hoja nzuri sana, inaonekana kwamba ushuhuda wa mababa wa kanisa la kwanza, kumbuka wale viongozi wa kanisa na wale walioandika baada ya wakati wa mitume, ushuhuda wa kanisa la kwanza ulikuwa kwamba Paulo aliwaandikia.

Namaanisha, kinadharia, kinadharia, lazima niseme, sina shida na uandishi bandia katika Agano Jipya ikiwa inaweza kuonyeshwa kuwa ilikuwa tu kifaa cha fasihi ambacho hakingedanganya mtu yeyote. Lakini swali sio ikiwa hiyo inawezekana kinadharia lakini ikiwa hiyo ilitokea. Tunapaswa kusoma haya kama maandishi bandia ambayo Paulo hakuandika lakini mtu baada yake? Ningependekeza kwamba ingawa hatuwezi kupata uhakika kamili wa 100% kwa usahihi wa kisayansi, kuna sababu nzuri ya kufikiria kwamba Paulo aliandika, kuanzia na ushuhuda wa kanisa la kwanza kwamba Paulo ndiye mwandishi wa barua hizi.

Namaanisha, unaangalia pingamizi hizi, kwanza kabisa, kwa lugha na mtindo, ingawa tuna vitabu vingi vilivyoandikwa na Paulo kuliko mwandishi mwingine yeyote katika Agano Jipya, bado hakuna maandishi ya kutosha ya Paulo kulinganisha ili kubaini kile ambacho Paulo angeweza na hangeweza kuandika. Kwa maneno mengine, ikiwa ninataka kulinganisha mtindo wa mwandishi na ni aina gani ya msamiati wanaotumia, ninahitaji maandishi mengi zaidi ya Paulo kuliko tuliyo nayo katika Agano Jipya. Kwa hivyo, kwa kweli hatuna maandishi ya kutosha katika Agano Jipya kusema kwa uhakika, kwamba Paulo hangeweza kuandika kwa mtindo huu, au Paulo hangeweza kutumia maneno haya ya msamiati, au ni ya kipekee sana kwamba Paulo hangeweza kuandika.

Tunahitaji tu mengi zaidi kuliko tunavyopaswa kuamua ni nini Paulo angeweza kuandika au hangeweza kuandika. Kwa hivyo, cha kufurahisha, watu wengi ambao wanasema kwamba Paulo hakuandika haya hawafanyi hivyo tena kulingana na mtindo na msamiati kwa sababu wanatambua kuwa kitakwimu tunahitaji tu barua nyingi zaidi za Paulo ili kuwa na ujasiri zaidi. Ya pili, pia, ni tofauti za kitheolojia.

Tena, inaonekana kwangu, kwanza kabisa, kwa kujibu wale wanaosema, vizuri, kwa sababu 1 na 2 Timotheo na Tito hawana baadhi ya mafundisho makuu kama vile kuhesabiwa haki kwa imani, na hauokolewi kwa matendo ya sheria bali kwa neema kupitia imani katika Yesu Kristo, na lugha ya upatanisho. Baadhi ya mada za kitheolojia ambazo tumeona zikirudiwa tena na tena katika baadhi ya barua za Paulo, ukweli kwamba hazifanyiki katika 1 na 2 Timotheo na Tito kwa kweli hazisemi mengi.

Namaanisha, je, Paulo anapaswa kusema kila kitu anachoamini na kufikiria kila wakati? Je, inawezekana kwamba hali anayozungumzia ilimfanya arekebishe barua yake kwa njia aliyofanya ili labda asisitize mada zingine au mada zingine ambazo kwa kawaida angesisitiza kuwa hafanyi hivyo kwa wakati huu? Kunaweza kuwa na sababu mbalimbali kwa nini hasisitizi baadhi ya mada zile zile alizonazo hapo awali, na kunaweza kuwa na sababu kwa nini anaweza kuziendeleza kwa njia tofauti.

Kwa kweli sina hakika kwamba umbali kati ya 1 na 2 Wathesalonike, samahani, 1 na 2 Timotheo na Tito na barua zingine za Paulo, sina hakika kwamba tofauti ni kubwa sana, kwamba mada zimekua sana hivi kwamba Paulo hangeweza kuziandika. Kwa hivyo, mimi ni tu, tena, ya kati, nadhani, inahitaji kutumiwa kwa tahadhari. Hatuwezi kusema kwa uhakika, vizuri, Paulo hangeweza kuandika hii kwa sababu hasisitizi hii au kwa sababu mada hii imetengenezwa kama hii.

Nadhani hizo zinahitaji kutibiwa kwa tahadhari. Ya mwisho, baadaye ilikuwa shirika la kanisa. Kwa kweli, unaposoma 1 na 2 Timotheo kwa uangalifu na Tito, inafurahisha jinsi inavyosema kidogo juu ya shirika la kanisa.

Wasiwasi mkuu wa Paulo sio kanisa lililopangwa sana na kupangwa. Unachohitajika kufanya ni kusoma barua hiyo kwa uangalifu na inasema kidogo sana juu ya jinsi kanisa lilivyopangwa na kuundwa. Kwa kweli, ukirudi nyuma, tayari tuliangalia kitabu cha Wafilipi.

Inafurahisha, Wafilipi huanza kwa kuhutubia wazee na mashemasi katika kanisa la Filipi. Kwa hivyo, nadhani ni kunyoosha kusema kwamba kanisa la kwanza mwanzoni mwa karne ya kwanza halikuwahi kuundwa na halikuwa na uongozi hadi baadaye. Inaonekana kwamba mapema kabisa, kanisa lilikuwa na muundo na uongozi.

Na kwamba 1 na 2 Timotheo na Tito kwa kweli hawaonekani kuwa na mengi zaidi ya yale tunayopata katika baadhi ya barua za awali za Paulo kwa njia ya kanisa lililopangwa sana na lenye muundo na maaskofu na mashemasi na mzee mkuu, askofu mkuu, na maaskofu wengine. 1 Timotheo na Tito hawathibitishi hilo. Kwa hivyo mwisho wa siku, nitapendekeza kwamba mwishowe hizi sio za uhakika.

Ndio, wanatukumbusha kwamba labda hatuwezi kuhitimisha kwa uhakika kabisa isipokuwa Paulo angekuwa hapa kusema, ndio, niliandika haya. Lakini sidhani kama kuna ushahidi wa kutosha kubatilisha ushuhuda wa kanisa la kwanza kwamba Paulo aliandika barua hizi. Na kwa hivyo, nitafanya kazi na kusonga mbele kwa kudhani kwamba Paulo kwa kweli ndiye mwandishi wa 1 na 2 Timotheo na Tito.

Na kwamba tofauti kati ya hao wawili zitahusiana na hali yake, hali anayoshughulikia, nk. Kwa hivyo, kusudi la 1 Timotheo ni nini? Tutaanza na 1 Timotheo. Kile nilichosema juu ya uandishi wa Pauline, ikiwa Paulo aliwaandika au la, ni kweli kwa haya yote matatu.

Na kwa maana fulani, kusudi ni pia. Lakini sasa kwa kuzungumza juu ya kusudi, nataka kuzingatia hasa 1 Timotheo. Kwa nini barua hii iliandikwa? Jinsi unavyosoma na kutafsiri 1 Timotheo inahusiana sana na kile unachofikiri Paulo alikuwa akifanya.

Njia ya kawaida, aina ya njia ya jadi kwa muda, ndio ninayoiita njia ya mwongozo wa kanisa, kwamba 1 Timotheo iliandikwa kama aina tu ya mwongozo wa mafundisho kwa Timotheo juu ya jinsi ya kuendesha kanisa. Kwa hivyo, inampa maagizo juu ya nini cha kufanya katika ibada. Inampa maagizo ya jinsi ya kuchagua wazee na mashemasini, sura ya 3. Inampa maagizo juu ya jinsi ya kusimamia vikundi tofauti kanisani, kile wazee wanapaswa kufanya na mashemasi wanapaswa kufanya nini.

Kwa hivyo, 1 Timotheo anakuwa aina ya mwongozo wa kanisa ambao ni mwongozo wa mafundisho ambao Paulo amemwandikia Timotheo kumwambia jinsi ya kutawala, kusimamia, na kutunza kanisa huko Efeso. Kwa hivyo, haishangazi kwamba leo mara nyingi tunatoa wito kwa 1 Timotheo kuunga mkono au kuhalalisha serikali fulani za kanisa, iwe ni zaidi ya aina ya serikali ya kutaniko, aina ya utawala wa wazee wa serikali ya kanisa, au aina ya Presbyterian au Episcopal ya serikali ya kanisa 1 Timotheo mara nyingi anaombwa kuunga mkono hilo. Au linapokuja suala la jinsi tunavyochagua wazee na mashemasi katika kanisa letu, wanapaswa kufanya nini? Kweli, tunarudi kwa 1 Timotheo na tunapata habari ambayo inatusaidia kufafanua aina hizo za maswali.

Na sitaki kusema kwamba hatupaswi kufanya hivyo, lakini nataka kupendekeza kitu kingine isipokuwa maoni ya kawaida kwamba 1 Timotheo ni aina ya mwongozo wa kanisa, mwongozo tu wa mafundisho juu ya jinsi ya kuendesha kanisa. Ufunguo unakuja mwanzoni mwa 1 Timotheo. Bado niko kwenye Wathesalonike 2.

Hapo tuko. Hii ni mistari ya 3 na 4 ya 1 Timotheo. Paulo anasema, Ninakusihi, Timotheo, ndiyo sababu kitabu hicho kinaitwa Timotheo kwa sababu yeye ndiye mpokeaji mkuu.

Paulo anasema nakusihi, Timotheo, kama nilivyofanya nilipokuwa njiani kwenda Makedonia, ukae Efeso. Kwa hivyo ni wazi kwamba Paulo anamwandikia Timotheo na kumwambia abaki Efeso ili uweze kuwaamuru watu fulani wasifundishe mafundisho tofauti au ya uwongo na wasijishughulishe na hadithi na nasaba zisizo na mwisho ambazo zinakuza uvumi badala ya mafunzo ya kimungu ambayo yanajulikana kupitia imani. Kwa maneno mengine, kusudi la msingi ambalo Paulo anaandika hili ni kusudi ambalo tumeona katika barua kadhaa za Paulo, ambayo ni kupambana na aina fulani ya mafundisho ya uwongo ambayo sasa yamejipenyeza kanisani na kutishia injili ya kweli.

Kwa hivyo, ninachukua, kinachotokea ni hiki. Uwezekano mkubwa zaidi Paulo amemteua Timotheo, mmoja wa wafanyakazi wenzake, kwa kuwa Paulo kwa sababu

fulani, sababu tofauti, hakuweza kuwa huko mwenyewe, Paulo sasa anamteua Timotheo kwenda katika kanisa la Efeso na kutunza tatizo hili, yaani, anasema, akiwaonya watu wasifundishe mafundisho haya ya uwongo au mafundisho haya ya uwongo ambayo yanakuza uvumi usio na mwisho juu ya nasaba, nk, badala ya mafunzo ya kweli katika injili na maendeleo ya kweli katika injili ya Yesu Kristo ambayo huja kupitia imani. Kwa hivyo, 1 Timotheo sio mwongozo wa kanisa kutuambia jinsi ya kufanya kanisa, kimsingi ni kitabu ambacho kimeandikwa kumwambia Timotheo, kumwagiza Timotheo jinsi ya kukabiliana na mafundisho ya uwongo ambayo yamejipenyeza katika kanisa la Efeso.

Kwa hivyo, kwa maana hiyo, 1 Timotheo ni katika kitengo sawa na Wagalatia na Wakolosai kama vitabu ambavyo Paulo anazungumzia aina fulani ya mafundisho potovu au mafundisho ya uwongo ambayo sasa ni tishio kwa injili ya Yesu Kristo. Na kwa hivyo, ninachukulia kwamba kile Paulo atafanya katika 1 Timotheo sio kimsingi, napaswa kusema, kimsingi kumwambia Timotheo jinsi ya kuendesha injili, lakini badala yake kumwagiza jinsi ya kukabiliana na mafundisho haya ya uwongo ambayo yanajipenyeza katika kanisa la Efeso. Na kwa hivyo, anamteua Timotheo kwenda kanisani hilo na kushughulikia shida hii.

Kwa hivyo, na jambo lingine, unaposoma 1 Timotheo, ni wazi Timotheo ni aina ya, ni mtu wa upatanishi. Paulo anamwandikia Timotheo, lakini hafundishi, kimsingi anamwagiza Timotheo, anampa Timotheo maagizo ambayo yanapaswa kupitishwa kwa kanisa la Efeso. Kwa hivyo, maandishi ya Paulo kupitia Timotheo kwa kanisa la Efeso.

Hatimaye, wao ndio wanapaswa kutii maagizo mengi katika 1 Timotheo, kanisa la Efeso. Lakini Timotheo ni aina ya mpatanishi, mpatanishi ambaye atapatanisha habari hii. Kwa hivyo, Paulo anamwambia Timotheo kwa sababu Timotheo ndiye anayesimamia kanisa la Efeso, na Timotheo anapaswa kuwasilisha habari hii kwa kanisa la Efeso.

Kwa hivyo, hiyo inamaanisha nini ni kitabu cha 1 Timotheo, nadhani, kinaonekana kama hii. Halafu tunapoelewa kusudi la 1 Timotheo, ni Paulo akimwagiza Timotheo juu ya jinsi ya kupambana na mafundisho haya ya uwongo ambayo yamejipenyeza katika kanisa huko Efeso, 1 Timotheo basi, nadhani, anaweza kuonekana katika yake, takriban katika kila sura, katika kila sehemu kuu, inaweza kuonekana kama njia tofauti ambazo Timotheo anapaswa kutekeleza katika kupambana na kushughulikia mafundisho haya ya uwongo. Kwa hivyo, kwanza kabisa, njia ya kwanza ambayo Timotheo na kanisa la Efeso ni kupambana na mafundisho ya uwongo ni kwa kusisitiza injili ya neema ya Mungu.

Inafurahisha, katika sura ya kwanza ya 1 Timotheo, Paulo anajitumia mwenyewe kama mfano wa mtu ambaye ameokolewa au kushikwa na neema ya Mungu na ambaye ameondolewa katika hali yake ya zamani na sasa ameokolewa na kuokolewa

kupitia kazi ya Yesu Kristo. Kwa hivyo, njia ya kwanza ya kupambana na mafundisho ya uwongo ni kwa kusesitiza injili ya neema ya Mungu. Njia ya pili, na tena, mgawanyiko huu ni mbaya tu, sura ya 1, sura ya 2, lakini njia ya pili ya kupambana na mafundisho ya uwongo ni kwa kuzingatia utaratibu sahihi wa kanisa.

Uwezekano mkubwa zaidi, sehemu ya kile mafundisho ya uwongo yalikuwa yakifanya ilikuwa ikisababisha machafuko na usumbufu katika kanisa lilipokusanyika kwa ibada na kuwafanya wafanye mambo kwa njia ya kukasirisha sana na isiyo ya kawaida kabisa. Kwa hivyo, Paulo anatoa wito kwa kanisa kurejesha utaratibu sahihi linapokusanyika kwa ibada. Na hii ni muhimu sana.

Tutarudi kwa hili baada ya muda mfupi. Lakini sura yote ya 2 inashughulikia kanisa linapokusanyika kwa ajili ya ibada, sio kile Wakristo hufanya majumbani mwao au kwa faragha au sio kile kinachoendelea mahali pa kazi, lakini muktadha mzima wa sura ya 2 ni kanisa kama linavyokusanyika kwa ibada. Njia ya tatu ya kupambana na mafundisho ya uwongo ni kwa kuchagua viongozi wa kanisa waliohitimu.

Hii ndio sehemu ambayo Paulo anazungumza juu ya kuchagua wazee na mashemasi. Tutazungumza kidogo juu ya hilo zaidi kwa muda mfupi na kuona uhusiano ni nini. Sura ya 4, kwa kumtia moyo nabii kurejesha matibabu sahihi kwa vikundi mbalimbali katika kanisa.

Kwa hivyo, katika sura ya 4, Paulo anahutubia vikundi mbalimbali, wajane, na jinsi wanavyowatendea wazee, na jinsi vijana wanavyowatendea wazee kanisani. Kwa hivyo tena, inaonekana kwamba mafundisho haya ya uwongo, vyovyote ilivyokuwa, yalikuwa yamesababisha usumbufu na machafuko kanisani. Na sasa, tena, Paulo anajaribu kurejesha hilo kwa kuwaita waangalie na kuwa waangalifu jinsi wanavyowatendea vikundi tofauti na watu tofauti ndani ya kanisa, pamoja na uongozi wao, ambao kwa kweli ni sura ya 5. Njia ya mwisho ya kupambana na mafundisho ya uwongo ni Paulo anamwambia Timotheo kuhimiza matibabu sahihi ya viongozi wa kanisa.

Nitaacha hiyo kwa muda. Ingawa ninasita kufanya hivi kwa sababu, tena, hatufanyi hivyo - inaweza kuwa zaidi ya mawazo yetu ya Magharibi na hamu yetu ya kujumuisha kila kitu kwa sauti nzuri au mada nzuri nadhifu ambayo inafunga kila kitu. Lakini inaonekana kwamba ikiwa ningechagua sehemu moja ya 1 Timotheo 3 au mstari mmoja ambao unaweza kujumuisha mada kuu au moja ya mada kuu za kitabu, itakuwa sura ya 3, mstari wa 15, ambapo Paulo anasema ikiwa nitachelewa—nitarudi nyuma na kusoma 14—natumaini kuja kwako hivi karibuni.

Kwa hivyo, Paulo anamwambia Timotheo, kwa kweli ninatumaini wakati fulani kukutembelea Efeso, lakini ninakuandikia maagizo haya ili ikiwa nimechelewa, ujue jinsi mtu anavyopaswa kuishi katika nyumba ya Mungu, ambayo ni kanisa la Mungu aliye hai, nguzo na ngome ya ukweli. Kwa hivyo, kwa maana, sura ya 3, mstari wa 15

unatoa muhtasari wa kile Paulo anafanya katika barua hii. Anataka Wakristo wa Efeso wajue jinsi wanapaswa kujiendesha kanisani kama nyumba ya Mungu na kama nguzo ya ukweli.

Na maagizo haya yote, nadhani, yanachangia mwisho huo. Kanisa—hii pia inaonyesha ukweli kwamba kanisa lilieleweka kwa kawaida katika karne ya kwanza kwa njia ya kaya. Kwa njia ile ile ambayo kulikuwa na kazi fulani na njia fulani ambazo kaya ilifanya kazi, kwa hivyo Paulo alitaka hiyo ionyeshwe katika kanisa kama nyumba ya Mungu pia.

Na hiyo inaonyeshwa katika sura ya 3 na mstari wa 15. Sasa nataka kuangalia vifungu kadhaa katika 1 Timotheo ili tu kuonyesha jinsi kuelewa usuli kunaweza kuleta mabadiliko katika njia tunayokaribia maandishi. Ya kwanza ni—sikumbuki ikiwa hii iko juu yangu—hapana.

Nitaweka hii tena ikiwa mtu yeyote bado anaandika. Sehemu ya kwanza ninayotaka kuangalia ni sehemu katika sura ya 2, na sitaki kutumia muda mwingi juu ya haya, lakini tena, inatosha tu kuonyesha maswala yanayohusika katika kujaribu kuelewa maandiko fulani kwa kuzingatia kwa nini Paulo anaweza kuwa ameyaandika. Ni nini kinachoendelea katika vifungu hivi, na vinawezaje kuwa majibu kwa tatizo hili la mafundisho ya uwongo ambayo yamejipenyeza kanisani? Hii ni mistari kadhaa ya mwisho ya sura ya 2, ya 1 Timotheo 2. Paulo anasema, Mtu yeyote aliyevaa dhahabu na lulu, na umesuka nywele zako? Haupaswi kufanya hivyo.

Nimeisoma tu. Hapana, tutarudi na kuzungumza juu ya hilo. Wacha mwanamke ajifunze kimya kimya na utii kamili.

Siruhusu wanawake kufundisha au kuwa na mamlaka juu ya mwanamume. Anapaswa kukaa kimya. Kwa maana Adamu aliumbwa kwanza, kisha Hawa.

Na Adamu hakudanganywa, bali mwanamke alidanganywa, akawa mkosaji. Hata hivyo ataokolewa kwa kuzaa watoto, mradi tu wataendelea katika imani, upendo, utakatifu, na unyenyekevu. Tunafanya nini na maandishi kama haya? Tena, tunachukua hii moja kwa moja, kwa hivyo ndio, hatuwezi kuvaa lulu na dhahabu na kuwa na nywele zilizosokotwa, na wanawake wanapaswa kunyamaza na wasimfundishe mwanamume, au kuwa na mamlaka juu ya mwanamume, au kuzungumza.

Acha niseme mambo kadhaa. Nambari moja, jambo la kwanza kukumbuka ni kwamba, hata hivyo unaelewa maandishi haya, inarejelea kanisa linapokusanyika kwa ibada. Kwa hivyo haisemi chochote juu ya kile kinachoendelea nyumbani, au kile kinachoendelea katika maisha ya kibinafsi ya mtu, au sio kwamba hizo hazina maslahi, ninajaribu tu kuonyesha lengo kuu la Paulo.

Haizungumzii juu ya kile kinachoendelea mahali pa kazi. Paulo anazungumzia kile kinachotokea wakati kanisa linakusanyika kwa ibada. Jambo la pili kuelewa ni kwamba, tena, Paulo anazungumzia mafundisho ya uwongo ambayo yamejipenyeza kanisani, na inaonekana yamesababisha shida katika ibada ya ibada.

Kwa hivyo, hii sio tu mafundisho yasiyo na muktadha. Paulo hakai chini na kusema, nitafundisha juu ya jukumu la wanawake kanisani. Anashughulikia shida maalum ambayo labda ilichochewa na mafundisho haya ya uwongo, vyovyote ilivyokuwa, ambayo sasa imesababisha usumbufu ndani ya kanisa.

Sasa, wacha nipendekeze kitu kingine. Nina kitabu cha kupendeza katika maktaba yangu na mtu anayeitwa Bruce Winter, ambaye ni msomi wa Uingereza kutoka Cambridge, Uingereza. Aliandika kitabu cha kupendeza ambapo alisema, kutoka kwa ushahidi wa fasihi kutoka karne ya kwanza, kwamba kungekuwa na dhana hii katika ulimwengu wa Kirumi wa kile kinachoitwa mwanamke mpya, au mwanamke mpya wa Kirumi.

Ilikuwa nini ni kwamba kulikuwa na wengine, ingawa hii ilichukizwa kimsingi na umma na jenerali, na mfalme, na haswa wanafalsafa wa siku hiyo katika karne ya kwanza, ingawa hii ilichukizwa, walikuwa wakitetea wazo hili la mwanamke mpya wa Kirumi. Huyu alikuwa mtu ambaye alijivunia uhuru wao. Alikuwa mtu ambaye alivaa kwa uchochezi.

Kimsingi, walijivunia na kudhoofisha majukumu ya ndoa ya jadi na thamani ya ndoa. Walikuwa wakijivunia tu makusanyiko ya jamii na majukumu yote ya jadi katika karne ya kwanza. Tena, kukuza onyesho hili la kujionyesha la utajiri wa mtu.

Tena, kuvaa kwa uchochezi, kuonyesha kutoheshimu wenzi wao, na waume zao. Je, inawezekana kwamba hii ni moja ya mambo ambayo sasa yalikuwa yamejipenyeza katika kanisa la Efeso? Hiyo inaweza kuelezea kwa nini basi Paulo anazungumza dhidi ya kuvaa dhahabu na lulu na nywele zilizosokotwa na nguo za bei ghali? Sio lazima kwa sababu mambo hayo yenyewe ni makosa, lakini inawezekana kwamba hii ndiyo jambo ambalo dhana hii mpya ya mwanamke wa Kirumi ilikuwa ikipendekeza? Anachowaambia ni, kwa hivyo, sio sana mambo haya yenyewe ni mabaya lakini usivae kwa njia hii ya uchochezi na isiyo na heshima ambayo mwanamke huyu mpya wa Kirumi anakuza. Zaidi ya hayo, hata hivyo maagizo ya Paulo anaposema mwanamke hapaswi kuwa na mamlaka juu ya au kumfundisha mumewe.

Je, inawezekana basi, tena, kwamba hiyo inaonyesha tabia ya mwanamke huyu mpya wa Kirumi, tena, kujivunia mkusanyiko, kuonyesha kutoheshimu mume, kuonyesha kutoheshimu ndoa ya jadi, thamani ya ndoa, na majukumu ya jadi ndani ya ndoa? Kilichokasirisha Paulo ni kwamba sasa amejiipenyeza katika kanisa la Efeso na sasa anajitokeza katika ibada yao na wanawake wanaokuja na kuvaa kwa njia inayoonyesha mwanamke huyu mpya wa Kirumi, ambayo inaonyesha aina ya mtindo

wa maisha na mtazamo ambao ulikuwa hata wa kulaumiwa na baadhi ya wanafalsafa wa kipagani na umma wa Kirumi kwa ujumla. Na sasa Paulo anataka hilo likome.

Hataki wanawake wafanye kama dhana hii mwanamke mpya wa Kirumi ambaye ni aina tu ya mwasi na anajivunia makusanyiko ya jamii na kudhoofisha maadili yake yote ya jadi, huvaa kwa uchochezi na kwa kujionyesha na kuwadharau waume zao, kuvaa kwa njia ambayo haiheshimu ndoa, nk. Na Paul anataka hilo likome. Kwa hivyo labda basi kuelewa kidogo historia kunaweza kukusaidia kuona ni kwanini Paulo anaandika hivi, kwa nini anaishughulikia kwa njia anayofanya, kwa nini anakataza njia fulani za kuvaa, kwa nini anakataza wanawake kufundisha kanisani na kuwa na mamlaka juu ya waume zao, kwa sababu inaweza kuwa mafundisho haya ya uwongo na labda wazo hili jipya la mwanamke wa Kirumi kutoka karne ya kwanza ambalo sasa limejipenyeza Efeso kanisa na inasababisha kila aina ya uharibifu, na Paulo anataka ikome.

Ndio, inawezekana. Labda ilikuwa mbaya vya kutosha kwamba alikuwa akiongea maneno kamili sana. Labda hali hiyo na hii ni moja wapo ya hoja ninazotaka kupata wakati linapokuja suala la jinsi tunavyotumia maandishi haya, lakini inawezekana kwamba moja ya shida ni, kwa maneno mengine, Paulo anataka tu iishie katika hali hii.

Labda imejipenyeza sana kanisani na inasababisha shida kama hizo kwamba njia yake pekee ni kukomesha tu. Kwa hivyo, anazungumza kwa maneno makali. Ndio, inaweza kuwa.

Labda jinsi anavyoshughulikia hili inaweza kuonyesha tofauti katika jinsi alivyoshughulikia hali katika barua zake za awali. Lakini je, kila mtu anaona kwamba, jinsi inavyoonekana kwamba kwa uso wake, Paulo anajibu tatizo mahususi, mafundisho ya uwongo pamoja na wazo hili jipya la mwanamke wa Kirumi ambalo hata wanafalsafa wa kipagani na wengine katika jamii wanaonekana kutofurahishwa nalo? Sasa hiyo imeingia kanisani, na angalau wanawake wengine wameathiriwa nayo, na sasa Paulo anajaribu kuizuia, kwa sababu inajidhihirisha haswa kanisani linapokusanyika kwa ibada, na wanawake wakivaa kama mwanamke huyu mpya wa Kirumi na kujivunia mkutano wa jamii, wakivaa kwa njia ya uchochezi, kuonyesha kutoheshimu ndoa, kwa wenzi wao, na Paul anataka hilo likome.

Kwa hivyo, anasema, usivae hivyo, na usifanye, unajua, hakuna mafundisho na kuwa na mamlaka juu ya waume zako kama ishara ya kutowaheshimu. Swali ni ikiwa Paulo angesema kitu sawa na makanisa mengine katika hali zingine. Ndio, hiyo inalinganishwaje na 1 Wakorintho 11, ambapo aliwapa maagizo yanayohusiana na, cha kufurahisha, 1 Wakorintho sura ya 11, ambapo Paulo anazungumzia hali ya ibada, kwa kweli anatoa sehemu ambayo hatukuzungumzia, kwa sababu nilijua tutazungumza juu yake katika kitabu hiki, katika 1 Timotheo, ni Paulo pia

anazungumzia suala la uhusiano kati ya waume na wake ndani ya muktadha wa ibada.

Sasa ili uchukue hilo, mjadala mkuu hapa, na sitaki kusuluhisha, nia yangu sio kusuluhisha kama vile kukufanya uone suala hilo. Mjadala mkuu ni ikiwa maagizo ya Paulo hapa katika sura ya 2 ni ya lazima ulimwenguni, ambayo ni, ikiwa Paulo angesema kitu sawa na kanisa lolote katika karne ya 1 au karne ya 21. Kwa maneno mengine, je, maagizo ya Paulo katika sura ya 2 kuhusu wanawake kutofundisha na kuwa na mamlaka juu ya wanaume katika kanisa, ni ya lazima kwa leo? Je, ni ya ulimwengu wote, au ni ya kitamaduni zaidi na yenye mipaka? Je, Paulo alikusudia tu maagizo haya kwa kanisa la Efeso la karne ya 1 na si lazima kwa mtu mwingine yeyote? Kwa hivyo, katika muktadha mwingine wowote, Paulo alifurahi kwa wanawake kufundisha na kuhubiri na kuwa na mamlaka juu ya wanaume, nk.

Lakini huko Efeso, hakuwa. Au, tena, hii ilikuwa hamu ya Paulo kwa kanisa lolote? Tutazungumza zaidi juu ya hilo Ijumaa.

Huyu alikuwa Dk. Dave Mathewson katika Historia na Fasihi ya Agano Jipya, Hotuba ya 25 juu ya Wathesalonike, Timotheo, na Tito.